

За Ваше сликарство је карактеристично да се оно развија у одређеним циклусима. Због чега је то тако? Да ли је то Ваш начин размишљања, или просто желите да једну идеју исприте до краja?

- То се наметнуло само по себи. Већ на самом почетку мог ликовног рада, радио сам графике с актовима, најпре студију цртежа, затим постепену стилизацију и редукцију ликова, потом њихове деформације... све док сама та идеја није дошла до краја. И то је трајало неколико година. Али прве заиста креативне слике које сам направио биле су инспирисане у то време модерним спиритуистичким и парапсихолошким феноменима (рецимо оним које је описивао Кастанеда). И оне су биле рађене у циклусима. Говор о циклусима воле критичари, како би обележили периоде у стваралаштву неког аутора и како би их оделили једне од других.

Али код Вас ти циклуси такође задиру један у други.

- Апсолутно тачно. Они се само насиљним путем могу раздвојити, али постоји један несумњиви континуитет у раду, тако да би чак могло да се каже како се читаво животно дело неког сликара може сместити у један циклус, који је нека врста уметничке личне карте, лични печат уметника. Као да се све време слика једна слика, једна идеја, али се из одређених разлога унутар тог рада ствара разлика.

У Вашем опусу постоје серије слика које тек заједно функционишу на прави начин, као целина.

- Својевремено, сликајући методом хиперреализма, једино сам тако и размишљао; слике су морале да буду у серији. Као нека врста полиптиха. Такав је случај, рецимо, са циклусом "Нестајања", који има неколико варијанти, где тек у склопу више, четири или пет слика, може да се "прочита" њихова прича, односно идеја која им лежи у основи.

Слично је и у Вашим најновијим циклусима, "Цивилизацијски круг" и 'Santa Maria della Salute'. У њима је остварена својеврсна духовна кореспонденција са делима и духом прошlosti. Како бисте описали своје искуство налажења заједничког језика са уметничким делом из једног минулог времена?

- Мислим да је та сарадња са духом прошlosti постигнута зато што се не задовољава једносложним приступом ликовном делу и поступањем декоративног сликарства, него увек настојим да слика има више слојева. Један од слојева њеног значења је и цивилизацијско наслеђе, што ми је пошло за руком да остварим у оба ова циклуса, у "Цивилизацијском кругу" на један начин, а на други начин у циклусу инспирисаном песмом Лазе Костића Santa Maria della Salute. Када је о Костићевој песми реч, морам да кажем да се осећам некако близак и том времену кад је песма настала, и самој песниковој личности, да осећам неку врсту судбинске везе са Лазом и његовом "причом". И сада, на већ постојеће слојеве смисла те "приче" ја додајем свој слој, како бих је, онолико колико је то уопште могуће, заокружило.

У свему томе провеђава настојање без којег се, како мислим, не може ни замислити цивилизација. Свака нова идеја се рађа тек на основу тога што пре ње постоје другеидеје, тек на основу тога што постоји нека идејна подлога коју је неко, раније, разрадио. Хтели ми то да призnamо или не, ми стварамо тако што се, сасвим природно, ослањамо на прошlost.

Ваше сликарство би само могло да се опише као сликарство идеја, оно које носи неку поруку.

- Свако дело мора да носи неку поруку, мора да буде вишеслојно, а не само декоративно. Ја тако и стављам на своje слике различите елементе, који су шифре за откривање значења. То су одређени симболи којима се служим да бих изразио своју "причу". И постоји један језик за причу коју ја причам, а онај ко посматра ту слику може на основу датог и свог сопственог искуства испречи сопствену причу.

Конкретно, елементи на слици, јабуке, оловке, књиге, мене асоцирају на једно, а неког другог могу асоцирати на нешто сасвим друго, што већ зависи од знања, искуства, од језичког кода у који тај посматрач смешта елементе слике и потом ствара нека своја значења.

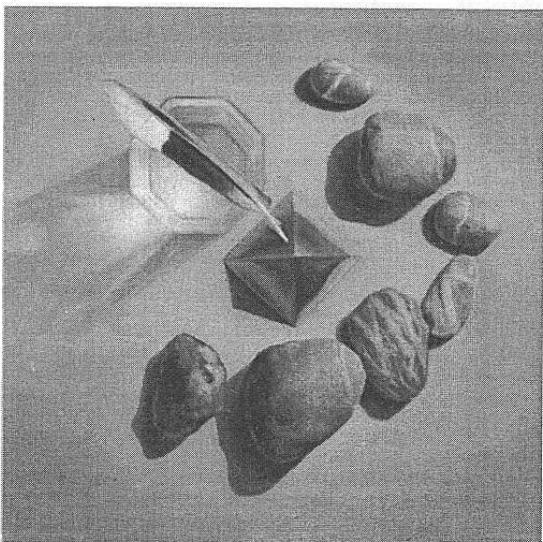
Овај Ваш опис у великој мери подсећа на опис читања постмодерног књижевног дела, рецимо онаквог каквог пише један Милорад Павић.

- Павић мене изузетно инспириса, и својом појавом, и књигама и знањима. Он је једна од личности којима се креативно храним како бих се што боље уметнички изразио.

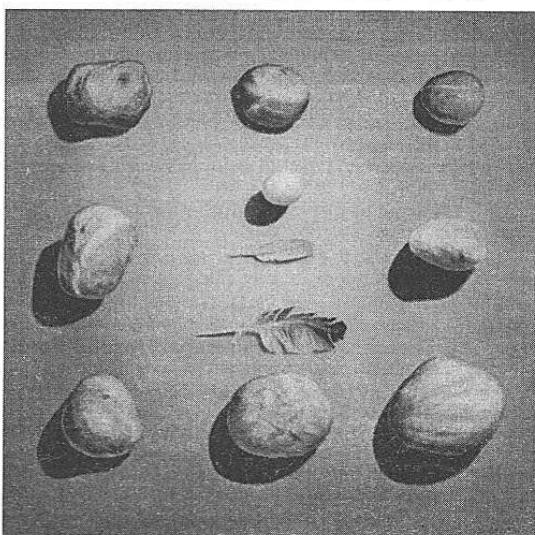
Када се говори о Вашем сликарству, незаobilazno је питање ликовне технике.

- На почетку свог уметничког рада, инсистирао сам на експерименту. Радио сам графике у којима сам користио и друге ликовне технике. И у првим сликама које сам сликао, волео сам да експериментиша. На мојим првим хиперреалистичким сликама има пуно air-brush, а и представљају је технолошку иновацију. Али то је трајало неко време, док се иновацијама нисам задовољио и док ме то није "прошло". Пре више година сам раскрстисао жељом да по сваку цену користим технолошке иновације (које се у сваком случају могу користити у сликарству и које многи користе) - искључиво радим најкаласичнијим методом: квалитетно платно и боје, четкица која се умаче у медиј... Не акрил, не air-brush. Имао сам среће да ми је на Академији предавао један од највећих светских експерата за рестаурацију (био је главни извођач радова на рестаурацији Палате Граси, што доволно говори да је био у самом светском врху). Он нам је много говорио о квалитету боја, о техникама и материјалима... Али шта је најважније? Желим да прича коју причам траје дugo. Користећи проверене материјале и методе, желим да постигнем да моја порука траје. Данас има много нових материјала, за које је доказано да не трају дugo.

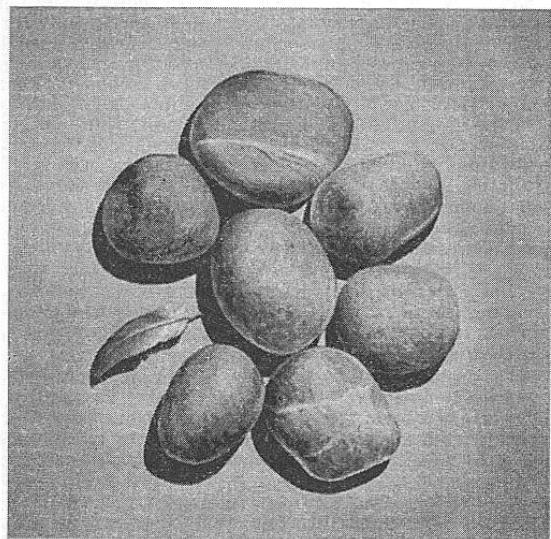
Драган Стојков: прича

Цивилизацијски круг, уље на платну, 1996.

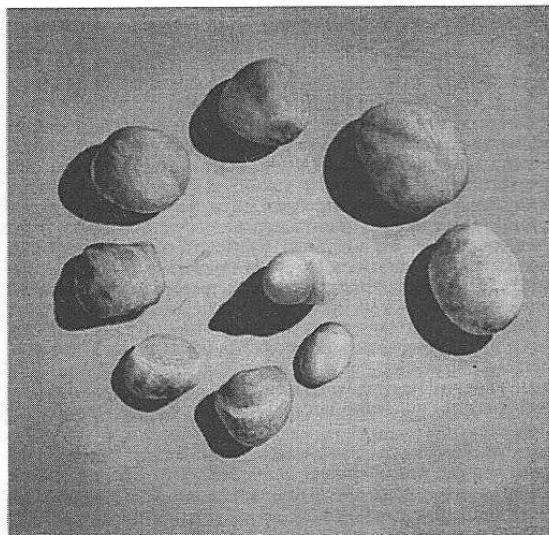

Камење у низу, уље на платну, 1996.

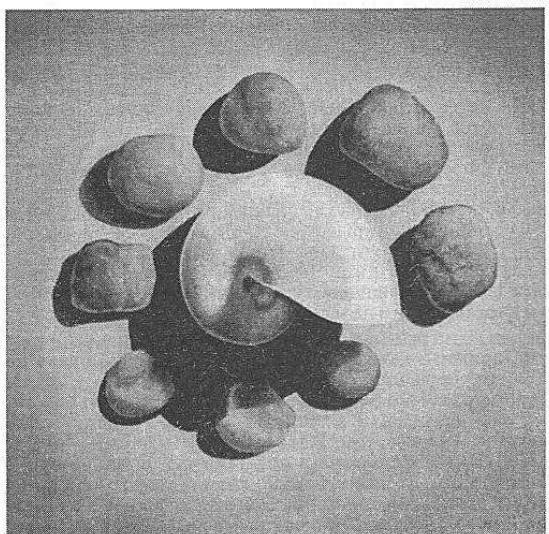

Камење и перо, уље на платну, 1996.

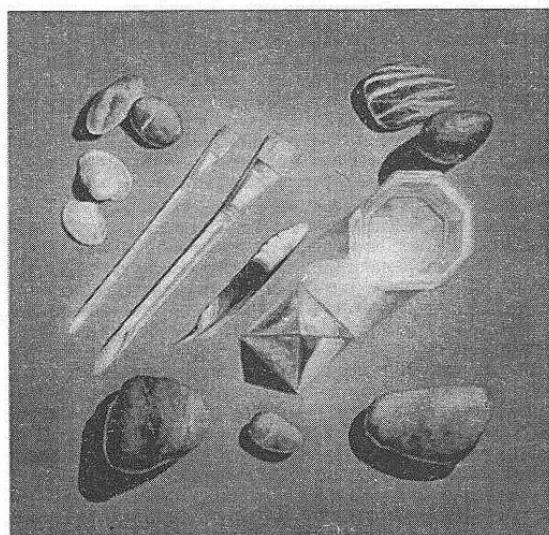
КОЈА ТРЕБА ДА ТРАЈЕ

Камење и четке, уље на платну, 1996.

Камење и четке, уље на платну, 1996.

Камење и четке, уље на платну, 1996.

Да ли је то вид класичне тежње за достизањем вечности?

- Донекле. Битан је садржај, идеја; да се она што боље изрази. Тајна слике се не налази у новотаријама, него у њеној поруци, која захтева примену класичне технике. А уосталом, све те наводне иновације су већ опробали други сликари.

Поменули сте своје студије. Студирали сте у Венецији. Шта је за Вас представљао тај излазак у велики свет?

- Студије у Венецији су за мене од огромног значаја, била је то права прекретница у мом уметничком и животном путу. Одједном сам се нашао у уметничком изобиљу, где су све светске величине биле такорећи надокнадиле руке. Био сам буквально уроњен у ремек дела, живео сам на самом извору битних информација, у граду пуном уметничких споменика, у граду у којем су се стално дешавале врхунске изложбе. Свакодневно сам осећао квалитативне помаке у свом раду и размишљању, то је било апсолутно пресудно искуство.

Један сте од сликара који води рачуна о медијској презентацији својих радова.

- Ту треба разликовати две ствари. Једна је настајање дела у релативној изолованости и самоћи једног простора, атељеа. Попшто урадиш слику, ти размишљашо њој и најзад одлучујеш да је изнесеш из атељеа; и када то олучиш, онда је нормално да ти је стало до тога да ту слику виде што више људи. А увек, наравно, има и оних дела која остају затворена у атељеу.

По окончашу изразито хиперреалистичких циклуса, прича водиља коју желим да изразим ликовним језиком је постала све снажнија и она је по својој природи захтевала реч. Реч је веома битна за слике које сликам - тек с речју моја слика постане, да се тако изразим, комплетно дело. Отуда и моја велика љубав према писаној речи, која подупире слику.

То можемо поткрепити и податком да у последње време из Вашег атељеа излазе и књиге...

- Сликарство је за мене начин на који живим и радим, оно је за мене природна ствар као рецимо, дисање; а прављење књига доживљавам као нешто узвишене, као једну од најлепших ствари које човек може да уради, како би оставио траг за собом. Слика је вековима постојала сама за себе, али некада од Гутемберга, или чак и пре њега, постало је неизбежно да слику прати реч, запис, и слика данас више не може без речи. Слика и реч заједно заокружују креативни чин.

Конкретно?...

- Из моје "радионице" изађи ће ускоро неколико књига. Једна носи наслов "Светlostи тајне" и окупља текстове настале током 25 година од моје прве самосталне изложбе. То нису само текстови о сликама које сам сликао, него и сведочанство о времену и људима који су пратили уметност у том времену. Друга књига повезује две "приче": једна је Костићева песма "Santa Maria della Salute", а друга ликовна прича инспирисана том песмом. Не ради се даље о илustrацијама, него о стварању паралелног дела. Мислим да сам овим сликама тек начео врх једног огромног леденог брега, почетак једне предивне теме, која ће инспирисати и друге уметнике. Ову књигу радим са групом дивних људи (уосталом, овакву књигу не може да ради само један човек). Затим, у припреми је целовита, обимна монографија посвећена мом досадашњем ликовном раду.

Ту је и једна књига која ме истински радује, књига о облутку коју радим са професором Драгославом Срејовићем, нашим великим археологом. У тој књизи се бавимо једним предметом који је обликовао природу и дала му савршен облик у коме има много наслага времена, много записа. Један део универзалне приче записане на облутку и ми откривамо у овој књизи.

Поменуо бих још једну књигу у којој ће бити објављено 30 песама које је написао песник Пере Зубац инспирисан појединим мојим сликама и тако ми указао част и радост да се моја слика преплете с песничком речју, као и једну књигу која је моја стара велика жеља и коју ћу, надам се, у додгледно време оставити - а то је једна дивна књига о јабуци и свему ономе што она значи.

Сваки уметник има своју идеју водиљу, свој стваралачки кредо. Који би био ваш?

- Најкраће, то би могло да се одреди као "прича", која се једном уметнику наметне и коју он сада треба да материјализује, да јој помогне да не остане само идеја - и којој треба да омогући да траје...

(новембра 1996)

разговарао Саша Радојчић